

Regnskapsorganisasjon Svein A Løken

Hva er et (godt) regnskapssystem?
Plikt etter loven
Ditt arbeide med lovverket
MH kap1-2 mer detaljert jus enn forelesningen
Kun hvite sider foreleses

1

Kvalitet ?

- Regnskap iflg regnskapsprinsippene
- Bokføring – de daglige utfordringene
  - Målrettet
    - Rapporter for egen styring
    - Rapporter til myndighetene (lovkrav)
  - Kostnadseffektivt
  - I samsvar med regelverk
  - Pålitelig

2

Formalkrav: Hvem og hva, lovplikter

- **RL §-2 1.ledd (Års-)regnskapspliktige**
- **BL § 2. Bokføringspliktige**
  - regnskapspliktige etter lov om årsregnskap
  - Enhver som har plikt til å levere
    - næringsoppgave (ligningsloven)
    - omsetningsoppgave (merverdiavgiftsloven)
  - Skattemyndighetene kan pålegge bokføringsplikt (for inntil to år av gangen).
- Andre lovbestemmelser
  - ligningslov (§4-4, 6-2). Mvalov, sktbetlov, folketrygdlov

3

Hva: bokføringsplikt

- Rapportere
  - med tilstrekkelig kvalitet innen frister til definerte mottagere
- Produsere regnskap
  - pålitelig og ordentlig bokføring mm
- Oppbevare regnskapsdokumentasjon
  - for å bevise regnskapspåstander
- i overensstemmelse med grunnleggende bokføringsprinsipper (konseptuelt rammeverk)

4

Nettressurser jus

- Lovdata
  - Lover og forskrifter
  - (Obs! lovsamlingen for å gjøre notater som kan brukes til revisoreksamen)
- Regnskapsstiftelsens sider om bokføring
- Skatteetaten

5

Grl bokføringsprinsipper (BOL §4)

- Ordentlig/oversiktlig RS
- fullstendighet
- realitet (gyldighet, eksistens, tilhørighet)
- Nøyaktig bokføring
- Tilstrekkelig ajour
- Dokumentasjon for å bevise bokført opplysn
- sporbarhet (kontrollspor)
- Oppbevaring av regnskapsmateriale
- sikring (autentinsk)
- god bokføringsskikk skal følges

6

Hva gjør vi i en regnskapsavdeling?

- Vi behandler regnskaps og økonomistyringsdata
  - Innsamling
    - observere, dokumentere, kontere (kode), registrere/bokføre
  - bearbeiding
    - sortere, summere, lagre
  - rapportering
    - årsregnskap, internregnskap, off. Oppgaver
- Likvidhandlinger mm
  - fakturering, inkasso, betalinger

7

Regnskapsorganisasjon og IK

- Lovkravene
  - bokføring, spesifikasjon, presentasjon, dokumentasjon og oppbevaring
  - regnskapsregler i skatte- og avgiftslovgivningen
- Internkontroll (kontrollsystem og ansvar)
  - kontrollmiljøet
  - regnskapssystemet m/ forsystemer og koding
  - risikovurderingen
  - kontrolltiltakene
- Daglig regnskapsarbeid
  - intern føring / eget arbeid
  - ekstern føring / 3.part (regnskapsbyrå)
- Periodiske avslutninger og årsavslutning

8

Synsvinkler på regnskap

- Økonomi
  - måling og styring vha regnskap og budsjetter
  - løse et eier / ledelses-problem (prinsipal/agent)
- Juridisk
  - rapporteringsplikt
  - krav til arbeidsmetoder (bokføring)
- IT
  - Dette kurset har et sterkt juridisk element

9

Stort eller lite selskap?

- **RL§ 1-5. Store foretak**
- 1. allmennaksjeselskaper,
- 2. regnskapspliktige hvis aksjer, andeler, grunnfondsbevis eller obligasjoner noteres på børs, eller
- 3. regnskapspliktige som har en særlig samfunnsøkonomisk eller markedsmessig betydning etter nærmere bestemmelser gitt av departementet.
- **§ 1-6. Små foretak** to av følgende tre vilkår:
- 1. har mindre enn 40 millioner kroner i salgsinntekt,
- 2. har mindre enn 20 millioner kroner i balansesum,
- 3. har færre enn 50 ansatte.
- Morselskaper regnes likevel bare som små foretak dersom vilkårene i første ledd er oppfylt for konsernet sett som en enhet.
- Betydning for innholdet i *årsregnskapet*
- Regnskapsplikten er imidlertid generell

10

Hva skal vi bokføre?

- Det som kreves for at vi skal oppfylle rapporteringsplikten
  - RL (årsregnskapet §3-2 og 3-3)
  - Mvl (terminoppgave og årsoppgave § 29)
  - Ligningsloven (SA i §4-3 og 4-4; Ltoppg)
  - Sktbetloven (terminoppgaver for forsk.trekk)
  - Folketrygdloven (terminoppgave for AGA §24-3)

11

Fra Årsregnskapet: Grunnleggende regnskapsprinsipper

- Transaksjonsprinsippet (verdi av vederlag på transtidspkt)
- opptjeningsprinsippet (når opptjent)
- sammenstillingsprinsippet (utgift til inntektstidspkt)
- forsiktighetsprinsippet (urealiserte tap)
- tapssikring (gev og tap i samme periode)
- forventet verdi (regnskapsestimater)
- kongruensprinsippet (balanseendring via resultat)
- ensartet prinsippanvendelse
- fortsatt drift-prinsippet
- utarbeidelse i samsvar med god regnskapsskikk

12

Skattemyndighetenes krav til R

- Oppgaveplikt
  - omsetn + uttak innenfor avgområdet, beregnet avg.
- spesifikasjon av avgift i regnskapet
  - grunnlag
  - avgift
- Avstemming mellom avgiftsoppgave og regnskap

13

BF §5-1

Salgsdokumenters innhold

- Identifikasjon av
  - dokument (nr og dato)
  - partene (navn, adr, org nr mva)
  - varen eller tjenesten med kvantum / omfang
  - leveringsstedet
  - vederlaget (beløpet)
  - mva

14

Skattemyndighetenes krav til R

- Lønn
  - Spesifikasjon: totalt og pr ansatt
  - Skatt: forskuddstrekk (beregning, bokføring, terminoppgave, betaling og oppbevaring)
  - Arbeidsgiveravgift
- Skattebetalingsloven
- Ligningsloven

15

Bokføring av transaksjoner

- Hva skal registreres?
  - Alle hendelser?
  - Hvilke egenskaper ved hendelsen?
- Koding av egenskaper
- Transaksjonstabell (tabellen POSTER)
  - kolonner og linjer
  - hvilke kolonner?

16

Økonomiske transaksjoner skal

- Identifiseres
- registreres eller bokføres
- behandles
- måles
- lagres
- klassifiseres
- presenteres

17

Oppbevaring av regnskapsmateriale

- Hva er regnskapsmateriale ?
- 10 år
  - BL §13
  - BF§8-1-5 Primær & selundærdok i bygg og anlegg
  - BF §8-4-2 Timebestillinger for tjenesteytende n
- 3år 6 mnd
  - BL §13 sekundærdokumentasjon
  - BL 13 Elektronisk tilgjengelighet
  - BF §7-3 Timelister i lønssystemet
  - BF §8-4-1 Timelister tjenesteytende n

18

Ulike deler av regnskapssystemet

- Eksternregnskapet
  - årsregnskap og terminregnskaper
- Internregnskapet
  - Uavhengig av finansregnskapet/ÅR
    - regneark
  - Dualistiske systemer: formalisert avstemming
  - Monistiske systemer
- Felles registrering og oppbevaring, delt rapp.
- Datavarehus

19

IT og regnskapsorganisasjon

- Regnskapsinformasjon
- Regnskapssystemer
- Kobling mellom teknologi og produksjon av regnskapsinformasjon
- Informasjonskvalitet
  - fullstendig, nøyaktig og pålitelig

Og kontroll av dette, dvs revisjon

20

Regnskapssystemet

- Datafangst og registrering
- Behandling
- lagring
- Presentasjon; rapporter og svar på spørsmål
- Styring av prosessene
  - fullstendig, nøyaktig og pålitelig

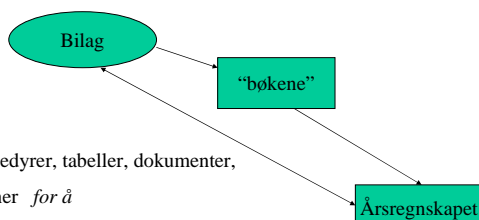
21

Grl for skatt og avgift

- Stiller krav til bokføringen
  - mval §29 - avgiftsoppgaven
  - Skattebetalingslovens § 12 - terminoppgaven
  - ligningslovens kap 6 - LT-oppgaver
  - folketrygdlovens §24-3
    - 1. Ledd: terminoppgave AGA
    - 2. Ledd årsoppgave AGA
  - div forskrifter (KH: kap 2)

22

Regnskapssystemet

23

Regnskapssystemkyndig? Mulige roller / revisorrollen

- Regnskapskvalitet: du må forstå transaksjonssystemene
- Eksempel: automatisk bokføring av fakturaer
- Effektiv revisjon
- Feilsøking
- Informasjonssystemet er et aktivum for bedriften

24

Mulige roller / konsulentrollen

- Valg av regnskapssystem
- Utvikling og tilpasning av RIS
- Drift av regnskapssystem
- Feilsøking
- Drift av regnskapsavdeling

25

Systemtyper

- Økonomistryingssystem - system for daglig drift MIS
- Regnskapssystem RIS (AIS)
- Ledelsesinformasjonssystem LIS
- Ekspertsystem ES
- Kontorstøttesystem
  - Tekstbehandling, dokumentflyt, saksbehandling
- Sluttbrukersystem

26

Regnskapssystemets tre hovedoppgaver

- Bokføring
  - hendelse, kildedokument, koding, registrering, kontrollspor, kontoplan
- Informasjonsleverandør for beslutninger
  - finansregnskapsrapporter
  - driftsregnskapsrapporter, budsjettkontroll
- Internkontroll
  - tilstrekkelig dokumentasjon
  - Arbeidsdeling

27

Regnskapsspesifikasjoner hver periode (BL §5)

- 1. bokføringsspesifikasjon,
- 2. kontospesifikasjon,
- 3. kundespesifikasjon,
- 4. leverandørspesifikasjon,
- 5. spesifikasjon av uttak til eiere, deltakere og egen virksomhet,
- 6. spesifikasjon av salg til eiere og deltakere,
- 7. spesifikasjon av salg og andre ytelser til ledende ansatte.
- samt
- 1. spesifikasjon av merverdiavgift,
- 2. spesifikasjon av lønnsoppgavepliktige ytelser.
- Departementet gir i forskrift nærmere regler om innholdet

28

Bokføring

Hva skjer fra hendelse til spesifikasjon?

29

Hendelsen

- Vi er i banken og setter inn kr 1000 på konto 1234.05.67890. Pengene har vi tatt fra selskapets kasse.
- Banken fører innskuddet i sitt regnskap
- Vi skal bokføre det i selskapets regnskap
- Hendelsen dokumenteres
  - Dokumentasjonen (=Bilaget)
    - bankens kvittering eller et bilag vi lager for eget bruk?
    - Identifikasjonskode, arkivering og gjenfinning

30

Dokumentasjonskravene (repetisjon og test av første forelesning)

- Hvor finner vi dokumentasjonsreglene?
  - Generelle regler
    - For eksempel for "bokførte opplysninger"
  - Spesifikke regler
    - For eksempel for salgsdokumentasjon

31

dokumentasjonskravene

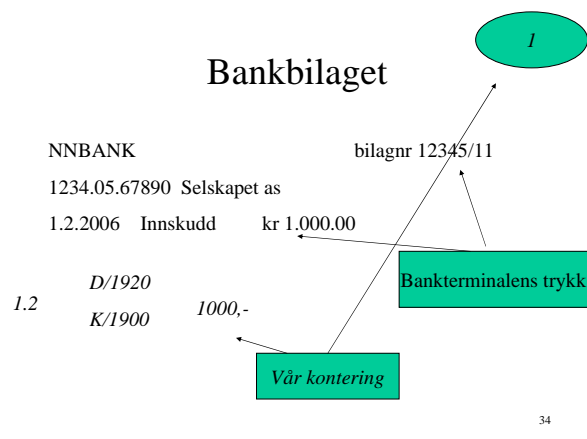
- Generelle regler i BL § 10
  - Bokførte opplysninger skal være dokumentert
    - Primær- og sekundær-dokumentasjon
  - Dokumentasjonen skal vise opplysningens berettigelse
  - Kontrollspor (dokumentasjonshenvisning)
- Spesifikke dokumentasjonskrav i BF kap 5
  - Salg av varer og tjenester (§5-1, §5-2)
  - Kontantsalg (kasseapparat med mer) (§5-3, §5-4)
  - Kjøp (§5-5)
  - Lønn (§5-6)
  - Uttak (§5-7, §5-8)
  - Reiseregninger med mer (§5-0, §5-10)
  - Betalingstransaksjoner og andre transaksjoner (§5-11, §5-12)

32

Føring når pengene tas ut av kassen?

- Variabel kasse
  - Kassesystem
  - eller samme løsning som ved fast kasse
- Fast kasse (litt.: Ny bokf.lov s44)
  - beholdning: penger + bilag = konstant
  - lag (midlertidig) bilag når du fjerner pengene, bankkvitteringen når du har vært i banken
- Normaltilfellet: bokføring iflg bankkvittering
- Jf ajourholdskravet BL §7 og BF §7, BF §4³-1

Bankbilaget

34

Bilagsart og nr? BF§3-1

- Hvilken ringperm skal bilaget settes i?
  - Kassebilag, bankbilag, bokføringsbilag ?
- Bilagsnr (innen hver bilagsart)
  - forhåndstrykt
  - skrevet på for hånd
  - pagineringsstempel
- unikt innen regnskapsåret
- arkivnøkkel for gjenfinning
  - kontrollspor

35

Registreringsskjermbildet

Dokumentasjonsdato 20060201 Dokumentasjonsart 1 Dokumentasjonshenvisning 1

Debet kontokode 1920 Bankinnskudd Avgjod 0 Reskur 0

Kredit kontokode 1900 Kontanter Avgjod 0 Reskur 0

Beløp 1 000.00 Tilset Bankinnskudd

Registrer Annuller

Bunkesummer Debet Kredit Antall poster

36

Etter at posten er registrert

Dokumentasjonsdato: 20060201 Dokumentasjonsart: 1 Dokumentasjonsenhetsnr:
 Debet konto: Avgitt: Postnr:
 Kredit konto: Avgitt: Postnr:
 Beløp: Takt: Registrer Annuller
 Banknummer Debet: 1 000.00 Kredit: -1 000.00 Antall poster:

De siste uavsluttede poster

Dokum dato	Dok art	ags henw	Konto kode	Resk nr	Beløp	Avg kod	Bilagstekst
20060201	1	1	1920	0	1 000.00	0	Bankinskudd
20060201	1	1	1900	0	-1 000.00	0	Bankinskudd
Summer:					debet: 1 000.00	kredit: -1 000.00	nto avgift: 0.00 Saldo: 0.00

Lagring i POSTER

Beskrivelsen av tabellen POSTER er lagret i databasens skjema

DATO	BIL ART	BIL HEN	KTO KODE	RESK NR	PROS J	SPES	BELØP	MVA KOD	IMVABEL	UMVABEL	PERIODE	E SIG
20060201	1	1	1920	0	0	0	100000	0	0	0	0	0
20060201	1	1	1900	0	0	0	-100000	0	0	0	0	0

Dette er lagret i tabellen som befinner seg på datamaskinens platelager. Tabellen heter POSTER

38

Visningen av de siste postene

Tabellen POSTER

DATO	BILART	BILHEN	KTO KODE	RESK NR	PROSJEK	SPES	BELØP	MVA KOD	IMVA	UMVA	PERIODE	E-	TEKST
20060201	1	1	1920	0	0	0	100000	0	0	0	0	0	
20060201	1	1	1900	0	0	0	-100000	0	0	0	0	0	

De siste uavsluttede poster

Dokum dato	Dok art	ags henw	Konto kode	Resk nr	Beløp	Avg kod	Bilagstekst
20060201	1	1	1920	0	1 000.00	0	Bankinskudd
20060201	1	1	1900	0	-1 000.00	0	Bankinskudd
Summer:					debet: 1 000.00	kredit: -1 000.00	nto avgift: 0.00 Saldo: 0.00

Beregnet

39

Visningen av poster består i

- Overskrifter / ledetekster / tolkningsinformasjon
- Utvelgelse av
  - tabell
  - Kolonner
  - Linjer
- Beregning (summering)

40

SQL-setningen

- SELECT dato, bilart, bilhen, ktokode, resknr, beløp, mvakod, tekst
- FROM poster
- WHERE periode=0 AND linjenr > (MAX(linjenr)-10) *Uavsluttede poster*
- SORTED BY linjenr; *; avslutter setningen*

Hvordan fremkommer sumlinjen?

41

Noe av sumlinjen

- SELECT sum(beløp) as debet FROM poster WHERE periode=0 and beløp>0;
- SELECT sum(beløp) as kredit FROM poster WHERE periode=0 and beløp<0;
- SELECT sum(beløp) as saldo FROM poster WHERE periode=0;

42

Hva kan gå galt med FNP?

- Fullstendighet
- Nøyaktighet
- Pålitelighet
- Hva vil du gjøre for å redusere risikoen?
- (Minst) tre trinn i prosessen til nå:
  - få med bilaget
  - taste riktig
  - Programmet (SQL-setningene) må være riktige

43

Periodeavslutning

- Utvelgelse av trans til avslutningen
  - Godt nok med: WHERE periode = 0?
- Systemgenererte poster ved avslutning
- Merking av trans slik at de ikke blir med neste gang
  - Periode settes lik regnskapsperioden
- Produksjon av spesifikasjoner
- WHERE periode=denneperiode
  - Hvor kommer denneperiode fra?

44

Tabellen KONTI

- Formål
  - Definere kontoplanen
    - Kontoramme NS 4102
  - Datavalidering av tastet ktonr
  - Kontonavn i utskrifter
  - Behandlingsregler
  - Kontogruppering
    - Kontantstrømanalyse
    - SA og Næringsskjema-feltnr

45

Tabellen RESK

RESK							
KTO	RESK	RESK					KREDITT
KODE	NR	NAVN	ADR	POSTNR	POSTSTEL	GRUPPE	GRENSE
1500		1 Ole Olsen	Nydalsveien 3	0602	Oslo	A	100000

Tabellen POSTER													
DATO	BILART	BILHEN	KTO	RESK	PROSJEK	SPE	BELØP	MVA	IMVA	UMVA	PERIODE	E-	TEKST
			KODE	NR				KOD	BELØP	BELØP		SIGN	
20060201		1	1	1920	0	0	0	100000	0	0	0	0	
20060201		1	1	1900	0	0	0	-100000	0	0	0	0	
20060203		1	2	1500	1	0	0	1250000	0	0	0	0	
20060203		1	2	3000	0	0	0	-100000	1	0	-25000	0	

46

Spesifikasjoner

- “Kontokurant” - Hvordan finne kundens
  - Transaksjoner
  - Saldo
- Lagring av saldo?
  - Fordeler / ulemper?
- Periodens kundemellomværende

47

KONTI

KONTI							
Ktokode	Ktonavn	Std	Klasse	Resk-	SA-	RS-	Endret
		Avdkode	A/E/G//K	kode	nr	nr	dato
1500	Kunder		0 A	P			20060110
1900	Kasse		0 A	N			20060110
2400	Leverandører		0 G	J			20060110
2711	Mva Høy sats		0 G	N			20060110
3000	Salg avgpl høy sats		1 I	N			20060110

48

Tabellen VARER

Tabellen VARER												
BEHOLDN	VARE	VARE	LAGER	SALGS	KOST	SALGS	KOST	MVA	LEVERANDØR	BEST	VARE	
KTO	NR	GRUPPE	PLASS	PRIS	PRIS	KTO	KTO	PL	RESKNR	VAREN	PKT	NAVN
1400	1	1	1003	12000	6000	3000	4009	J	1	A304	5	Spiker

Aktuelle regnskapsposter?
Fakturering

49

Forsystemer

- Ordre, fakturering, lager, innkjøp
- Lønnsystem, personalsystem
- Del av regnskapssystemet?
  - Grad av integrasjon
  - Systemgenererte poster
  - Gjelder bokføringsloven her?
    - Legg merke til spesifikasjoner av lønn og uttak
    - “Koder som styrer bokføringen” (gml løsbladforskrift)

50